

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ ให้แก่ครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

1.1.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครู นักการศึกษา และ บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ ครู นักการศึกษา บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการที่เข้าร่วมโครงการ

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู นักการศึกษา บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ จำนวน 40 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามความต้องการการฝึกอบรมทางไกลฯ
2) แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับประเพณีมอญร้องไห้
3) เอกสารและสื่อของชุดฝึกอบรมทางไกลฯ ประกอบด้วย 1) เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล 2) คู่มือ และ 3) วีดิทัศน์

4) แบบทดสอบประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน

5) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

1.2.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแต่ละประเภท

ระยะที่ 1 พัฒนาชุดฝึกอบรม

1) ศึกษาหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

2) ศึกษาความต้องการการฝึกอบรมทางไกลฯ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 100 คน เป็นหญิง 53 คน และชาย 47 คน ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31-40 ปี อาศัยอยู่ในชุมชนทั้งปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ จำนวนใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่รู้จักมอญร้องไห้ โดยเห็นว่าสำคัญน้อยและมีการจัดตามประเพณีบางครั้ง ส่วนความต้องการฝึกอบรมทางไกลนั้น พบว่า มีความต้องการมากถึง 80 คน จาก 100 คน โดยประเด็นเนื้อหาที่ต้องการมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ การสืบทอดประเพณีมอญร้องไห้ ประวัติประเพณีมอญร้องไห้ และการแสดงมอญร้องไห้ในปัจจุบัน สำหรับลักษณะการฝึกอบรมมีความต้องการจัดอบรมแบบเผชิญหน้ามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ชุดฝึกอบรมทางไกล และทัศนศึกษา

3) ศึกษาประวัติ รายละเอียด แนวปฏิบัติ สภาพปัจจุบันของประเพณีมอญร้องไห้ โดยการสัมภาษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมอญร้องไห้

4) เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วยเนื้อหา จำนวน 3 หน่วย คือ หน่วยที่ 1 ความเป็นมา และการอพยพของชนชาติมอญ หน่วยที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับมอญร้องไห้ และหน่วยที่ 3 แนวทางการอนุรักษ์ ประเพณีมอญร้องไห้

5) คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล ประกอบด้วยเนื้อหา คำอธิบายชุดฝึกอบรมและวัตถุประสงค์ คำชี้แจงในการใช้ชุดฝึกอบรม เอกสารประกอบการฝึกอบรม เอกสารประกอบการบรรยาย PowerPoint โครงร่างรายการวิดิทัศน์ การประเมินผลก่อนและหลังเรียน แบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกลฯ รายละเอียดกิจกรรม กิจกรรมบรรยาย กิจกรรมฝึกปฏิบัติ และกิจกรรมสรุปการอบรม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อเอกสารประกอบการฝึกอบรมฯ และคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมฯ 3 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

6) วิดิทัศน์ ประกอบด้วย 1) ส่วนการไหว้ครูในการเริ่มต้นแสดง 2) ส่วนของเครื่องวงดนตรีปี่พาทย์มอญที่ใช้ในการแสดง และ 3) ส่วนการแสดงตามขนบธรรมเนียมประเพณีมอญร้องไห้

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อวิดิทัศน์ประกอบการฝึกอบรม 3 คน ประกอบด้วย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา 1 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนำเสนอ 1 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคนิคการบันทึกภาพ 1 คน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสม โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

7) แบบทดสอบประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน มีการพัฒนาโดย

- ศึกษาหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง
- วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาสร้างแบบทดสอบ
- สร้างแบบทดสอบแบบอัตนัยให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 3 หน่วย จำนวน 10 ข้อ และสร้าง

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

8) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกล มีการพัฒนาโดย

- ศึกษาหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง
- สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมทางไกล ซึ่งมีประเด็นวัดความพึงพอใจในเรื่อง

เรื่อง 1) สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม มีข้อย่อย ได้แก่ เอกสารการฝึกอบรม คู่มือ และวิดิทัศน์ 2) โครงการฝึกอบรม มีข้อย่อย ได้แก่ การบรรยายและฝึกปฏิบัติ การใช้สื่อหลักสื่อเสริม ความรู้ที่ได้รับ การเปิดโอกาสแสดงความคิดเห็น ระยะเวลา ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ และสถานที่

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดและการประเมินผล 3 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ามีความเหมาะสม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งคณะวิจัยได้ปรับแก้ไขคำสั่งและภาษาตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 2 ดำเนินการฝึกอบรม

1) ดำเนินการส่งชุดฝึกอบรมฯ ล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ให้กับผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มทดลอง ซึ่งประกอบด้วย ครู นักการศึกษา บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน เพื่อศึกษาเนื้อหาสาระและทำกิจกรรมอย่างละเอียด

2) จัดทดลองฝึกอบรมฯ 1 วัน

3) ประเมินผลการทดลองฝึกอบรม พบว่า ภาพรวมผู้เข้าอบรมเห็นว่า เอกสารชุดฝึกอบรมมีความชัดเจน วิทยากรให้ความรู้เพิ่มเติมมากกว่าที่ได้รับรู้มา ระยะเวลาที่จัดเหมาะสมกับกิจกรรม และได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการสาธิตประกอบจากภูมิปัญญาที่เชี่ยวชาญในเรื่องมอญร้องไห้

4) ปรับแก้ชุดฝึกอบรมฯ หลังการทดลองใช้ โดยประสานกับวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เตรียมการสาธิตประกอบการบรรยายในวันฝึกอบรมจริง

5) ดำเนินการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ 1

6) ประเมินผลการใช้ชุดฝึกอบรม

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีผลดังนี้

1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องมอญร้องไห้ของครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง พบว่า หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ

2) ความพึงพอใจของครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องมอญร้องไห้ อยู่ในระดับมาก

1.3 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า 1) ได้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ ประกอบด้วย (1) เอกสารฝึกอบรมทางไกลฯ มีเนื้อหา 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 ความเป็นมาและการอพยพของชนชาติมอญ หน่วยที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับมอญร้องไห้ หน่วยที่ 3 แนวทางการอนุรักษ์ประเพณีมอญร้องไห้ ซึ่งชุดฝึกอบรมดังกล่าวมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 (2) คู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ และ (3) วิดีทัศน์ 2) ผลสัมฤทธิ์ของครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 75 และ 3) ความพึงพอใจของครู บุคลากรทางการศึกษาและบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45

2. อภิปรายผล

2.1 ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ ที่พัฒนาขึ้น โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการสร้างชุดฝึกอบรมดังกล่าวดำเนินการตามขั้นตอนและทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากสำรวจความต้องการของผู้อบรมก่อน แล้วจึงสร้างชุดฝึก ส่งผลให้ค่าดัชนีความสอดคล้องเกิน 0.50

นอกจากนั้นในการตรวจสอบคุณภาพชุดฝึกอบรมทางไกลได้กำหนดผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเอกสารประกอบการฝึกอบรมฯ และคู่มือการใช้ชุดฝึกอบรมฯ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องมอญร้องไห้ ส่วนวิดีโอทัศน์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสื่อการศึกษา

2.2 ผลการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ สูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ เนื่องจาก 1) ชุดฝึกอบรมทางไกลฯ ซึ่งใช้สิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลัก

และวีดิทัศน์เป็นสื่อเสริมได้ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 2) ชุดฝึกอบรมทางไกลฯได้นำมาทดลองใช้กับครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน เพื่อหาข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง หลังการทดลองได้นำปัญหาข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง 3) ก่อนการฝึกอบรมจริง 1 สัปดาห์ คณะวิจัยได้จัดส่งเอกสารให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาล่วงหน้า 4) ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีวิทยากรที่มีความรู้เรื่องมอญร้องไห้และคณะวิจัยได้บรรยายเนื้อหาในเอกสารประกอบการใช้ Power Point, VCD ให้ผู้เข้าอบรมได้ทบทวนความรู้ที่ได้ศึกษามาก่อนแล้ว และ 5) สิ่งสำคัญที่สุดคือให้ผู้เข้าอบรมได้ฟังการสาธิตจากวิทยากรที่มีความรู้เรื่องมอญร้องไห้อย่างแท้จริง และยังมีโอกาสมมีส่วนร่วมในการสาธิตร่วมกับวิทยากรและร่วมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ คมสันต์ ชโนศวรรษ์ (2548) พบว่า ชุดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพจะต้องทำตามกระบวนการในการสร้างอย่างมีหลักการ มีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องและมีการทดลองใช้พร้อมกับการปรับปรุง ก่อนสร้างเป็นชุดฝึกอบรมที่นำไปใช้ในการอบรม ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับ ฤวิธ เนตรวงษ์ (2547) ที่พบว่า ชุดฝึกอบรมครูที่ผ่านขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบ มีวิธีการจัดทำและกิจกรรมที่เหมาะสม ได้ผ่านการตรวจสอบประเมินความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองปรับปรุงให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง เช่นเดียวกับการส่งชุดฝึกอบรมให้ศึกษาล่วงหน้าก่อนการอบรม 1 สัปดาห์ เป็นอีกประการหนึ่งที่พบว่าทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีสัมฤทธิ์ผลหลังการอบรมดีขึ้น ดังที่ คมสันต์ ชโนศวรรษ์ (2548) ระบุว่า การที่ผู้เข้ารับการอบรมมีการจัดเตรียมเนื้อหา หรือมอบหมายให้เป็นกิจกรรมที่ทำล่วงหน้าให้เกิดความคิดรวบยอดในการกระตุ้นแนวความคิด และผลสัมฤทธิ์ของการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมมีการนำกิจกรรมที่หลากหลายมาผสมผสานทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง มอญร้องไห้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก

2.3.1 ก่อนสร้างชุดฝึกอบรม คณะผู้วิจัยได้สำรวจตามความต้องการของผู้เข้าอบรมก่อนจึงทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจเอกสารการฝึกอบรมในด้านเนื้อหาว่าตรงตามวัตถุประสงค์อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62$) ซึ่งน่าจะทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจที่ได้อ่านเอกสารชุดฝึกอบรมที่มีเนื้อหาตรงกับความต้องการของตนเอง

2.3.2 ผู้เข้าอบรมได้อยู่ในบรรยากาศการอบรมที่ดีและมีส่วนร่วมในการอบรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้เข้าอบรมมีการแต่งกายด้วยชุดมอญ สนทนากันด้วยภาษามอญ และมาจากชุมชนมอญ ทำให้มีความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ทำให้ผู้เข้าอบรมพึงพอใจและให้ความร่วมมืออย่างดี เพราะเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้รับการยอมรับในประเพณีของตน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจสถานที่อบรมโดยเห็นว่าเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$) ความพร้อมของสื่อและอุปกรณ์ การใช้ระยะเวลาเหมาะสม และการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน ($\bar{x} = 4.57$) แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในเรื่องการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ซึ่งทั้งคณะผู้วิจัยและวิทยากรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ร่วมสาธิตมอญร้องไห้ด้วย

2.3.3 ผู้เข้าอบรมมีความเห็นว่ากิจกรรมการประเมินเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$) แสดงว่ากิจกรรมที่กำหนดมีความเหมาะสม จนทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$) ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาชุดฝึกอบรมดังกล่าว

ดำเนินการพัฒนาอย่างถูกต้องตามหลักการ สอดคล้องกับ ถวิล เนตรวงษ์ (2547 : 95) ที่กล่าวไว้สรุปได้ว่า ชุดฝึกอบรมได้ผ่านการสร้างตามขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การศึกษารูปแบบการสร้างชุดฝึกอบรม โครงสร้างชุดฝึกอบรมและการปรับปรุง รวมทั้งมีการตรวจสอบพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อชุดฝึกอบรมอย่างมาก นอกจากนี้ที่วิทยากรที่เชิญมาเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถสูง สาธิตการร้องมอญร้องไห้ด้วยภาษามอญที่ผู้เข้าอบรมคุ้นเคย จึงทำให้มีความเข้าใจเนื้อหาที่ใช้ฝึกอบรมได้ดียิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นผู้เข้าอบรมยังมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ได้มากยิ่งขึ้น

2.3.4 เนื้อหาเรื่องมอญร้องไห้เป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เข้าอบรม เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนมอญในจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี และสมุทรปราการ จึงทำให้มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องดังกล่าวพอสมควร ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ผู้เข้าอบรมจึงมีความพึงพอใจชุดฝึกอบรมเรื่องนี้เป็นอย่างมาก

2.4 ข้อสังเกตในการฝึกอบรมครั้งนี้ พบว่า ผู้เข้าอบรมเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์มอญร้องไห้ไว้ เพราะเกรงว่าจะสูญหายไป เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน ความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ ศรีปาน รัตติกาลชลากร (2538) ที่เห็นว่ามอญร้องไห้มีการเปลี่ยนแปลงไป สืบเนื่องมาจากเด็กรุ่นใหม่เรียนหนังสือจากส่วนกลาง ทำให้การพูดและใช้ภาษามอญลดลงจนเกือบพูดไม่ได้ และมองว่าถ้าสมัยไม่น่าสนใจตลอดจนการถ่ายทอดหมดไปเมื่อผู้ร้องตายไป ประเพณีฆาปนกิจศพพระสงฆ์มอญและพิธีศพแบบมอญก็มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก ซึ่งจะมีผลกับมอญรุ่นใหม่ต่อไป ที่อาจจะไม่มีโอกาสได้รับการถ่ายทอดรับรู้เรียนรู้หรือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าสืบทอดจากพ่อแม่ปู่ย่าตายาย สอดคล้องกับสุภาพร มากแจ้ง (2540) ที่กล่าวว่าปัจจุบันวิถีชีวิตมอญบางกระดี่มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงไป ประเพณีและวัฒนธรรมลดความสำคัญลง สภาพชุมชนเริ่มอ่อนแอ เช่นเดียวกับ อลิสา งามโกมุท (2542) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมมอญต่างปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมลดลง เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป มอญรุ่นใหม่ส่วนใหญ่เห็นว่าคติความเชื่อและประเพณีบางอย่างเป็นเรื่องล้าสมัย และทำให้เลิกปฏิบัติไป ส่วนประเพณีพิธีกรรมบางอย่างที่ถือปฏิบัติอยู่ ก็ถูกปรับเปลี่ยนรูปแบบไปให้เหมาะสมกับสภาพสังคมมากขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้เข้าอบรมต่างมีความเห็นว่าชุมชนควรร่วมกันอนุรักษ์มอญร้องไห้ไว้ โดยพยายามร่วมมือกันเผยแพร่ความรู้เรื่องนี้ให้เยาวชนรุ่นหลังได้รู้จัก และตระหนักถึงคุณค่า เพื่อจะได้ทำให้มอญร้องไห้คงอยู่ต่อไป แม้ว่าอาจจะมีการปฏิบัติน้อยลง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผู้ที่จะนำชุดฝึกอบรมนี้ไปใช้ควรศึกษาข้อมูลและทำความเข้าใจชุดฝึกอบรม รวมถึงขั้นตอนในการฝึกอบรมทางไกลให้แจ่มแจ้ง

3.1.2 ควรติดต่อวิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถสูงเรื่องมอญร้องไห้และสาธิตได้อย่างถูกต้อง

3.1.3 ควรจัดการอบรมโดยสร้างบรรยากาศที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวมอญ เช่น การเชิญชวนให้ผู้เข้าอบรมแต่งกายชุดมอญ เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการสร้างชุดฝึกอบรมทางไกลที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีมอญที่ใกล้จะสูญหาย เพื่อให้ความรู้กับครู นักการศึกษา และบุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้นำไปบูรณาการเนื้อหาการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่นและให้ความรู้กับผู้สนใจอย่างเพียงพอ

3.2.2 ควรมีการสร้างชุดฝึกอบรมทางไกลเรื่องมอญร้องไห้โดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์มากขึ้น เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของครู นักการศึกษา บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปเพื่อสืบค้นองค์ความรู้เกี่ยวกับมอญร้องไห้

3.2.3 ควรวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมมอญที่กำลังจะสูญหายไปให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

